

SWV

PRIMAIR ONDERWIJS

AMSTERDAM DIEMEN

Zorgplicht – handreiking

Zo doen we dat in Amsterdam en Diemen

Definitieve versie 27-11-2020

Inhoud

INLEIDING

Waarom deze handreiking?	2
Doel van deze handreiking.....	2

DIT IS ZORGPLICHT

De rol van de scholen.....	3
Zorgplicht per schooltype	4
Termijnen en uitvoering zorgplicht.....	5
Wanneer heeft een school geen zorgplicht?	6
Wanneer mag de school een leerling weigeren?.....	7

DE ROL VAN SCHOOLBESTUREN, HET SAMENWERKINGSVERBAND EN INSPECTIE VAN HET ONDERWIJS

De rol van de schoolbesturen	8
Zorgplicht is een resultaatsverplichting	8
Blijvend informeren van scholen.....	8
Thuiszitters melden.....	8
De rol van het samenwerkingsverband	9
Informeren en adviseren.....	9
Behandeling toelaatbaarheidsverklaringen	9
Doorzettingsmacht.....	9
De rol van de Inspectie van het Onderwijs	10
Toezicht houden.....	10
Openbaar rapport en officiële waarschuwing.....	10

BIJLAGE

Bronnen	11
---------------	----

Inleiding

Sommige kinderen hebben (extra) ondersteuning nodig in het onderwijs. De zorgplicht garandeert passend onderwijs voor elke leerling.

De zorgplicht passend onderwijs heeft de volgende doelen:

- Voor elk kind een passende onderwijsplek realiseren
- Thuiszitten voorkomen
- Ouders ondersteunen
- Verantwoordelijkheden helder beleggen

Waarom deze handreiking?

Deze handreiking is een hulpmiddel om te komen tot eenduidige afspraken in de uitvoering van de zorgplicht in ons werkgebied. Als Samenwerkingsverband Primair Onderwijs Amsterdam Diemen (het samenwerkingsverband) hebben wij de gezamenlijke verantwoordelijkheid voor een divers en dekkend aanbod van regulier en speciaal (basis)onderwijs, passend bij de opgaven binnen Amsterdam en Diemen. Wij willen voorkomen dat kinderen rondgaan langs verschillende scholen, tussen wal en schip vallen en thuis komen te zitten.

Eén van onze leidende principes is dat het onderwijs zich richt op een soepele doorlopende schoolloopbaan van de leerlingen, passend bij hun ontwikkelingsmogelijkheden. Dit is vastgelegd in ons ondersteuningsplan 2020-2024. Vanuit dit perspectief heeft het onderwijs specifiek oog voor kwetsbare overgangen binnen de ontwikkeling van leerlingen. Dit geldt onder meer voor de (vierjarige) kinderen die de school binnenstromen. Een ander leidend principe is dat kinderen met elkaar in de wijk opgroeien. Het uitgangspunt is dan ook dat kinderen zoveel mogelijk thuisnabij onderwijs kunnen volgen.

Doel van deze handreiking

Deze notitie is bedoeld om:

- Scholen en schoolbesturen een handreiking te bieden voor een eenduidige uitvoering van de zorgplicht
- Samenwerking en afstemming te bewerkstelligen tussen scholen, schoolbesturen en buurtnetwerken bij de uitvoering van de zorgplicht
- Duidelijkheid te geven over de rol van:
 - de scholen en schoolbesturen
 - het samenwerkingsverband als uitvoeringsorganisatie
 - de Inspectie van het Onderwijs

Dit is zorgplicht

Zorgplicht is van toepassing als een kind, dat door ouders schriftelijk of per e-mail bij een school is aangemeld¹ of op school zit, extra ondersteuning nodig heeft om een optimale onderwijsontwikkeling door te maken. Scholen/schoolbesturen zijn verplicht te zorgen voor een passende onderwijsplek voor leerlingen die extra ondersteuning nodig hebben. Die plek kan zijn op de school van aanmelding of waar het kind zit, of bij een andere onderwijssetting. In de tussentijd is de school verantwoordelijk voor het bieden van onderwijs aan de leerling. Dat noemen we zorgplicht.

De rol van de scholen

Elke leerling een passend aanbod

De school mag bij de aanmelding van kinderen geen onderscheid maken tussen leerlingen met en zonder extra ondersteuningsbehoeften. Dat geldt ook voor leerlingen die al op school zitten. De school gaat eerst na: kunnen wij met de middelen vanuit de basis- én extra ondersteuning voldoen aan de onderwijsbehoeften van de leerling? Als de school ervan uitgaat dat de basisondersteuning en extra ondersteuning binnen de school onvoldoende aansluiten bij de onderwijsbehoeften van de leerling, gaat de school op zoek naar een ander passend aanbod. In samenwerking met ouders en (zo nodig) jeugdhulp. In de tussentijd is de school verantwoordelijk voor het bieden van onderwijs aan de leerling.

Wat mag de school van ouders verwachten?

Van ouders wordt verwacht dat zij relevante informatie verstrekken over de (extra) onderwijs- en ondersteuningsbehoeften van hun kind. De school bespreekt met ouders of en hoe zij de leerling de benodigde (extra) ondersteuning kan bieden. Dit doet zij op basis van informatie van de ouders, aangevuld met informatie van het kinderdagverblijf, de voorschool of bijvoorbeeld een onderwijskundig rapport van de vorige school. Indien beschikbaar en met toestemming van ouders.

Het helpt als professionals vanuit kinderopvang en onderwijs goed aan ouders uitleggen dat het in het belang is van hun kind om de benodigde informatie te verstrekken, zodat hun kind op de meest geschikte onderwijsplek terecht komt.

Naar het speciaal (basis)onderwijs

Als de school van mening is dat speciaal (basis)onderwijs nodig is, meldt de school de leerling – bij sterke voorkeur met toestemming van ouders – aan bij het samenwerkingsverband voor een toelaatbaarheidsverklaring (TLV). Wij gaan ervan uit dat en gaan na of de school er alles aan heeft gedaan om dit proces in goed overleg met ouders te doorlopen. Als dat echt niet mogelijk is kan een school - in het belang van het kind - eventueel zonder toestemming van ouders een aanvraag voor een toelaatbaarheidsverklaring indienen bij het samenwerkingsverband.

De school is verantwoordelijk voor het aanleveren van een compleet dossier bij het samenwerkingsverband en vult voor de aanvraag alle benodigde informatie in ParnasSys in. Een aanvraag voor een toelaatbaarheidsverklaring vindt plaats via Kindkans. Hierbij kan informatie worden gebruikt die door ouders is verstrekt of, met toestemming van ouders, van een organisatie zoals de voorschool.

Nb. Ook gedurende de behandeling van de aanvraag voor een toelaatbaarheidsverklaring blijft de zorgplicht van de school van kracht en moet de school dus voor onderwijs aan de leerling blijven zorgen.

¹ Aanmelden betekent dat ouders schriftelijk aangeven dat zij het kind op de school willen inschrijven. Inschrijven gebeurt pas als het kind daadwerkelijk een plek krijgt op de school en daar geplaatst wordt.

Zorgplicht per schooltype

Zorgplicht in het regulier onderwijs

De meeste kinderen stromen de school in volgens het stedelijke toelatingsbeleid van Amsterdam². Ouders in Diemen kunnen hun kind in die gemeente aanmelden bij de school van hun voorkeur.

Voor het eerst naar school

Rond de derde verjaardag van het kind ontvangen ouders van de gemeente Amsterdam een brief en een voorkeursformulier. Op het voorkeursformulier kunnen ouders hun voorkeuren voor scholen in volgorde aangeven. Het formulier leveren zij in op de school van hun eerste voorkeur. De school waar de leerling via de centrale stedelijke toelatingsregels terechtkomt en schriftelijk (of via e-mail) door de ouders is aangemeld³, heeft de plicht om ervoor te zorgen dat hij/zij passende ondersteuning krijgt. Deze school heeft dan de zorgplicht. De school heeft de plicht om te onderzoeken of zij passend onderwijs kan bieden vanaf de leeftijd van een kind van 3 jaar en 9 maanden.⁴

Nb. Zorgplicht geldt ook voor leerlingen die al op school zitten.

Wat als de reguliere school geen plek heeft?

In Amsterdam en Diemen spreken we af: als een reguliere basisschool geen plek heeft, maar een aangemeld kind is wél gebaat bij regulier onderwijs, zoekt die school een andere passende reguliere basisschool. Dit doet de school in afstemming met ouders. De school neemt contact op met het schoolbestuur. Als een school binnen het bestuur geen plek (in de buurt) heeft, dan is de afspraak om via het buurtnetwerk te kijken waar wel plek is. De school verwijst de ouders van de leerling daar naartoe, zodat het kind bij voorkeur in de eigen wijk of buurt onderwijs kan volgen.

Zorgplicht in het speciaal (basis)onderwijs

Bij een beperkt aantal kinderen is al op jonge leeftijd duidelijk dat plaatsing op het regulier onderwijs niet haalbaar of wenselijk is. Ouders kunnen er dan voor kiezen geen deel te nemen aan het stedelijk toelatingsbeleid. Zij kunnen hun zoon of dochter direct aanmelden op een school voor speciaal (basis)onderwijs. Deze school heeft dan zorgplicht en dient vervolgens de aanvraag voor een toelaatbaarheidsverklaring in bij het samenwerkingsverband.

Zorgplicht na behandeling elders

Soms gaat een kind tijdelijk van een school af, omdat hij of zij wordt behandeld in een instelling waar een school aan is verbonden. Wettelijk gezien betekent dit dat de leerling op een (tijdelijke) school geplaatst wordt op plaatsbekostiging. De leerling kan een toelaatbaarheidsverklaring voor het speciaal onderwijs hebben, maar dat hoeft niet. Na afloop van de behandeling gaat het kind officieel weer terug naar de oude school. In formele zin heeft die school dan ook zorgplicht. In de praktijk zal de tijdelijke school samen met de oorspronkelijke school zoeken naar de best mogelijke voortzetting van het onderwijs.

² <https://www.amsterdam.nl/onderwijs-jeugd/basisonderwijs/aanmelden/>.

³ Cq. als ouders schriftelijk hebben aangegeven dat zij de toegewezen school hebben geaccepteerd.

⁴ Op nog jongere leeftijd is er nl. een te onvolledig beeld van de ontwikkeling van het kind.

Termijnen en uitvoering zorgplicht

Start van de zorgplicht

Na schriftelijke aanmelding (of per e-mail) van een kind door ouders bij een school, start de zorgplicht. De school/het schoolbestuur waar een ouder contact mee heeft, wijst de ouders daar actief op. Dit om te voorkomen dat ouders van het kastje naar de muur worden gestuurd.

School onderzoekt binnen zes weken

De school heeft - in overleg met het schoolbestuur - zes weken de tijd om na te gaan of een leerling plaatsbaar is. Zo niet, dan geeft de school aan welke andere school de leerling wel onderwijs kan bieden. De zorgplicht van de school stopt pas als een andere onderwijssetting heeft bevestigd dat deze de leerling daadwerkelijk kan plaatsen en de leerling daar ingeschreven wordt.

Eenmalige verlenging met vier weken mag

Soms heeft een school meer informatie nodig om een goede beoordeling te kunnen maken van de onderwijs- en ondersteuningsbehoeften van het kind. Als de school langer de tijd nodig heeft, dan is *eenmalig* verlenging mogelijk van vier weken. Dan kan de school, bij een schriftelijk aangemeld kind, extra informatie vragen aan de ouders. Van ouders wordt verwacht dat zij relevante informatie over de onderwijs- en ondersteuningsbehoeften van hun kind verstrekken. Ook als de school aanvullende informatie over de leerling wil opvragen bij andere instanties, kan dat. Met toestemming van ouders.

Artikel 40 WPO, lid 6: Het bevoegd gezag neemt de beslissing over toelating van een leerling zo spoedig mogelijk doch uiterlijk zes weken na ontvangst van de aanmelding. Indien de beslissing (-) niet binnen zes weken kan worden gegeven, deelt het bevoegd gezag (school) dit aan de ouders mede en noemt het daarbij een zo kort mogelijke termijn waarbinnen de beslissing wel tegemoet kan worden gezien, welke termijn ten hoogste vier weken bedraagt.

Dit houdt in dat de school binnen zes weken bepaalt of een schriftelijk aangemeld kind plaatsbaar is op de school en ingeschreven kan worden. De school kan deze termijn verlengen met vier weken. Dat kan éénmalig en na melding aan ouders.

Plaatsing na maximaal 10 weken

In deze totale periode van *maximaal* 10 weken hoeft de school de schriftelijk aangemelde leerling nog niet te plaatsen. Daarna moet de school de leerling wel plaatsen. De school behoudt zorgplicht, totdat de school heeft uitgezocht welke onderwijssetting het beste aansluit voor de leerling en de leerling daar geplaatst kan worden. De school kan, met toestemming van ouders, zo nodig aanvullend onderzoek laten doen.

Wanneer heeft een school geen zorgplicht?

De school zit vol

Als de klas waar de leerling in geplaatst moet worden (bijvoorbeeld groep 3) vol zit, heeft de school geen zorgplicht.

Nb. Een school moet altijd een consequent en transparant beleid voeren. De school moet (op de website) vermelden wat het maximaal aantal leerlingen per groep is. Daarbij hoort dat het schoolondersteuningsprofiel (SOP) ook voor de ouders toegankelijk is, onder andere op de website van de school. Van een school die vol zit en dus geen zorgplicht heeft, wordt wel verwacht dat zij ouders wegwijs maakt bij het vinden van een school die wel plaats heeft.

Ouders respecteren de grondslag niet

Een school heeft geen zorgplicht als ouders weigeren de grondslag van de school te respecteren.

Geen informatie van ouders

De school mag van ouders verwachten dat zij relevante informatie verstrekken om een beoordeling te kunnen maken van de onderwijs- en ondersteuningsbehoeften van hun kind. Als ouders, na herhaaldelijk verzoek en een redelijke indieningstermijn geen informatie verstrekken, kan de school de zorgplicht niet uitvoeren. De school kan dan besluiten de aanmelding niet verder in behandeling te nemen. Dan stopt de zorgplicht.

In Amsterdam en Diemen hebben we afgesproken dat de school ouders dan wel de weg wijst en het kind, indien aan de orde (vanaf 4 jaar) als (dreigende) thuiszitter meldt bij het samenwerkingsverband en (vanaf 5 jaar) ook bij leerplicht.

Ouders accepteren de plek niet

Als ouders na herhaald verzoek van school de toegewezen plaats niet hebben geaccepteerd, stuurt de school een annuleringsbrief. Als ouders hierop binnen twee weken niet reageren, dan stopt de verplichting van de school om de plek voor de leerling vrij te houden. De school heeft in dit geval geen zorgplicht. De school meldt de leerling ook dan wel bij het samenwerkingsverband en leerplicht zodat het kind niet van de radar verdwijnt.

Toelaatbaarheidsverklaring

Als op basis van een toelaatbaarheidsverklaring voor speciaal (basis)onderwijs een geschikte school is gevonden die de leerling kan plaatsen, heeft de school waar de leerling schriftelijk is aangemeld of waar de leerling op school zit aan de wettelijke plicht voldaan. De leerling kan wel pas worden uitgeschreven als er een inschrijvingsbewijs is van de andere school.

Ouders zijn zelf verantwoordelijk voor het vinden van een geschikte school als zij, na afgifte van een toelaatbaarheidsverklaring, weigeren om hun kind aan te melden voor een school voor speciaal (basis)onderwijs. De school kan dan zo nodig een verwijderingsprocedure starten. Na het doorlopen van de verwijderingsprocedure heeft de school geen zorgplicht meer. School(bestuur) en samenwerkingsverband zullen zich wel inspannen om de leerling geplaatst te krijgen op een geschikte school, om thuiszitten te voorkomen.

Wanneer mag de school een leerling weigeren?

Als een school een leerling niet de ondersteuning kan bieden die hij of zij nodig heeft, zorgt de school – in overleg met het schoolbestuur – voor de schriftelijke onderbouwing waarom zij de leerling niet kan plaatsen.

‘Conform de WPO wordt als weigeringsgronden voor het toelaten gehanteerd: - de school kan de vereiste zorg niet bieden of de ouders respecteren de grondslag van de school niet.’

De school bespreekt de onderbouwing van het niet plaatsen van de leerling met ouders en verstrekt deze schriftelijk. Alleen het bevoegd gezag (het schoolbestuur) kan een weigering tot toelating nemen. Als de directie van de school officieel is gemandateerd vanuit het schoolbestuur kan de directie van de school dat doen.

Bij de uitspraak weigering/niet plaatsen van de leerling zorgt de school/het schoolbestuur dat de leerling naar een school gaat waar de benodigde ondersteuning wel kan worden geboden. Bij voorkeur naar een andere school in dezelfde buurt of wijk als waar het kind woont. Zo thuisnabij mogelijk.

‘De zorgplicht passend onderwijs is omschreven in artikel 40 lid 4 WPO, artikel 40 lid 5 WEC en artikel 27 lid 2c WVO. *‘Indien de toelating van een leerling die extra ondersteuning behoeft, wordt geweigerd, vindt de weigering niet plaats dan nadat het bevoegd gezag er, na overleg met de ouders en met inachtneming van de ondersteuningsbehoefte van de leerling en de schoolondersteuningsprofielen van de betrokken scholen, voor heeft zorg gedragen dat een andere school bereid is de leerling toe te laten.’*

Bezwaar

Ouders mogen tegen het weigeringsbesluit binnen zes weken bezwaar maken bij het schoolbestuur. Daarna beslist het schoolbestuur binnen vier weken of het kind alsnog wordt toegelaten of niet. Deze mogelijkheid moet worden opgenomen bij de schriftelijke afwijzing.

Geschillencommissie

Als ouders het niet eens zijn met de beslissing van het schoolbestuur om hun kind niet toe te laten, dan kunnen zij een geschil voorleggen aan de Geschillencommissie passend onderwijs (GPO).

De rol van de schoolbesturen

Zorgplicht is een resultaatsverplichting

Het schoolbestuur van de school is eindverantwoordelijk voor de zorgplicht en heeft wettelijk de plicht om ervoor te zorgen dat de leerling op een goede onderwijsplek terecht komt. De zorgplicht is een *resultaatsverplichting* (dus geen inspanningsverplichting) die geldt voor een school(bestuur) en niet voor het samenwerkingsverband.

Blijvend informeren van scholen

Schoolbesturen hebben de verantwoordelijkheid om alle scholen binnen hun bestuur te informeren over de afspraak dat zorgplicht op alle scholen binnen Amsterdam en Diemen eenduidig wordt gehanteerd. Schoolbesturen zullen hier blijvend op sturen.

Thuiszitters melden

Als kinderen thuis (dreigen te komen) zitten stelt de school/het schoolbestuur leerplicht (bij kinderen vanaf 5 jaar) én het samenwerkingsverband (bij kinderen vanaf 4 jaar) hier *altijd* van op de hoogte.

Nb. De school behoudt wel de zorgplicht.

De school/het schoolbestuur meldt een (dreigende) thuiszitter via een beveiligd systeem op de [website van het samenwerkingsverband](#).

De rol van het samenwerkingsverband

Informereren en adviseren

Het samenwerkingsverband geeft informatie. Via de website (www.swvamsterdamdiemen.nl), via het digitale netwerk ibwijs (www.ibwijs.nl), bijeenkomsten en nieuwsbrieven.

De school en het schoolbestuur kunnen bij het samenwerkingsverband terecht met vragen over de zorgplicht en de (wettelijke) eisen die hierbij aan betrokken partijen gesteld worden. Er kan contact worden opgenomen met de coördinator zorgplicht en thuiszitters van het samenwerkingsverband als het gaat om vragen over de uitvoering van de zorgplicht of een (dreigende) thuiszitter.

Behandeling toelaatbaarheidsverklaringen

Het samenwerkingsverband behandelt de aanvragen voor toelaatbaarheidsverklaringen voor het speciaal (basis)onderwijs. Een onderwijsadviseur en maatschappelijk deskundige van het samenwerkingsverband zijn betrokken bij de afhandeling hiervan.

Doorzettingsmacht

Vanzelfsprekend verdient het realiseren van een onderwijsplek voor een leerling in goed overleg met alle betrokkenen sterk de voorkeur. Als geen enkele school of schoolbestuur de verantwoordelijkheid neemt voor de plaatsing van de leerling, gaat de directeur-bestuurder van het samenwerkingsverband in overleg met de bestuurders van de betrokken scholen en vraagt hen in gezamenlijk overleg te besluiten op welke school (in de wijk) de leerling kan worden geplaatst. Hiervoor wordt een redelijke termijn gesteld. Als dit niet tot een oplossing leidt, kan de directeur-bestuurder van het samenwerkingsverband in het uiterste geval een onderwijsplek afdwingen (doorzettingsmacht).

De rol van de Inspectie van het Onderwijs

Toezicht houden

Vanaf 1 november 2019 is toezicht op de naleving van de zorgplicht een onderdeel van elk vierjaarlijks onderzoek of de voorbereiding daarop. De onderwijsinspectie houdt toezicht op het naleven van de zorgplicht passend onderwijs volgens de wet. Bij tekortkomingen treedt zij handhavend op. Als de Inspectie van het Onderwijs een signaal krijgt dat de zorgplicht niet wordt nageleefd, of als de inspectie dit tijdens een onderzoek vaststelt, kan er sprake zijn van twee scenario's:

1) De tekortkoming duurt nog voort

De leerling heeft nog geen andere plek en wacht dus nog steeds op plaatsing of op een aanbod van een andere school.

De inspectie geeft een herstelopdracht als zij vaststelt dat een leerling thuis zit en de school van aanmelding zich niet aan de zorgplicht houdt. Deze herstelopdracht houdt in dat het schoolbestuur de leerling binnen een termijn van een week alsnog moet plaatsen, of plaatsing op een andere school moet aanbieden.

Het schoolbestuur kan, in reactie op de herstelopdracht, aanvoeren dat het samenwerkingsverband geen dekkend netwerk heeft gerealiseerd, waardoor er binnen de regio geen plaats voor de leerling is. In dat geval neemt de Inspectie contact op met het samenwerkingsverband om dat te verifiëren.

2) De tekortkoming is al geëindigd

De ouder heeft zelf bij gebrek aan plaatsing/een aanbod de leerling aangemeld bij een andere school, die het kind kan plaatsen.

Als een school een leerling met een extra ondersteuningsbehoefte heeft geweigerd, zonder een aanbod voor een plaats op een andere school te doen (met of zonder officieel besluit), kan het zijn dat de ouder van de leerling zelf een andere school heeft gezocht en gevonden. Dan is geen sprake meer van een voortdurend nalevingstekort, maar reageert de onderwijsinspectie wel. Het komt voor dat scholen niet voldoen aan de zorgplicht, omdat ze de leerling afwijzen voordat deze schriftelijk is aangemeld. Met als gevolg dat de ouders zelf op zoek gaan naar een andere plaats voor de leerling. Dergelijk calculerend gedrag van scholen is onwenselijk.

Openbaar rapport en officiële waarschuwing

Een herstelopdracht is niet meer mogelijk als de aangemelde leerling ergens anders is geplaatst, dus de school waar de ouders (aanvankelijk) voorkeur voor hadden kan die leerling niet meer plaatsen. De tekortkoming is dan al geëindigd buiten de school om. Om toch een consequentie te verbinden aan het negeren van de zorgplicht, publiceert de onderwijsinspectie een openbaar rapport over de tekortkoming en geeft een officiële waarschuwing. Ook als de tekortkoming te wijten is aan gebrekkige kennis van de school over de werking van haar zorgplicht voor passend onderwijs.

Wanneer een school de zorgplicht niet naleeft, kan dit grote gevolgen hebben voor de schoolloopbaan en ontwikkeling van de leerling. Van de school en het schoolbestuur wordt (wettelijk) verwacht dat zij het belangrijkste beginsel van het stelsel van passend onderwijs naleven: scholen en schoolbesturen zijn ervoor verantwoordelijk dat elke leerling een passende onderwijsplek krijgt.

Bijlage: Bronnen

- Notitie stroomlijnen zorgplicht in Amsterdam-Diemen 2018, SWV PO
- (Concept-) Ondersteuningsplan Samenwerkingsverband Primair Onderwijs 2020-2024
- Ministerie OCW – <https://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/passend-onderwijs/zorgplicht-en-samenwerken-scholen-passend-onderwijsverantwoordelijkheid-van-de-scholen>
- Inspectie van het Onderwijs <https://www.onderwijsinspectie.nl/onderwijssectoren/toezicht-op-samenwerkingsverbanden-passend-onderwijs/toezicht-en-handhaving-zorgplicht-passend-onderwijs>
- Gemeente Amsterdam; Onderwijs, Jeugd en Zorg <https://www.amsterdam.nl/onderwijs-jeugd/>
- Onderwijsgeschillen.nl <https://onderwijsgeschillen.nl/thema/toelating-van-leerlingen-met-een-extra-ondersteuningsbehoefte>
- Steunpunt passend onderwijs <https://www.steunpuntpassendonderwijs-povo.nl/wp-content/uploads/2017/02/Handreiking-doorzettingsmacht-def2.pdf>